

P. STÉBEL ILDIKÓ¹
**AZ INTÉZMÉNYI KÖNYVTÁR, MINT A ZENEMŰVÉSZETI
 KÉPZÉS ESSZENCIÁLIS ESZKÖZE**
 A 21. SZÁZAD KIHÍVÁSAI A ZENEPEDAGÓGIA ÉS A ZENEI ÉLET
 VILÁGÁBAN

5. NEMZETKÖZI ZENEPEDAGÓGIAI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA
 (2025. március 21-22.)²

„... a jó zenész kellékeit négy pontban foglalhatjuk össze:

1. kiművelt hallás,
2. kiművelt értelem,
3. kiművelt szív,
4. kiművelt kéz.

Mind a négynek párhuzamosan kell fejlődnie, állandó egyensúlyban ...”

(Kodály Zoltán)

A *Kodály-koncepció* eszmevilága, szemlélete ma is ösztönző példamutató forrás, etikai iránytű, nemcsak zenepedagógiai, hanem univerzális vonatkozásban. A komplex ember fokmérője.

A debreceni zeneművészeti szakgimnázium – akkor még szakiskola – névadója Kodály Zoltán, aki egyedülálló módon személyes jelenlétével 1957. június 23-án rendezett avatóünnepségen adta nevét az intézménynek, így az ő útmutatását, koncepciójának szellemiségét idézve kapcsolódunk, ezen előadásunkkal is, a zenepedagógiai konferencia célkitűzéseéhez.

„Tehát ezért egyeztem bele utóvégre, hogy nevemről nevezzék el ezt az iskolát, mert látszott valami biztosítéka, hogy az egészséges zenekultúrára való nevelés itten jó otthonra talál, hivatott kezekre van bízva.” (Kodály Zoltán avató beszéde 1957. június 23-án a debreceni Zeneművészeti Szakiskola névadó ünnepélyén, részlet)

¹ P. Stébel Ildikó Kodály és Artisjus Díjas Mesterpedagógus, zenei könyvtáros, ny. könyvtárvezető

(Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium, és Zeneiskola AMI, Debrecen)

² A Konferencián elhangzott előadás szerkesztett változata (részlet)

A zene, az emberiség mentális jólétére nagyon fontos hatással bíró tényező.

A zeneoktatást mindenkor meghatározója, hogyan gondolkodunk a zenéről.

A zenészképzés, zeneművészeti oktatás sajátos követelményrendszerével szembesülnünk kell.

A zenei tehetség, elsősleges szempont és a képezhetőség is, és mint ilyen, nem tömegképzés.

A középfokú zeneművészeti képzésbe kerülő növendékek 14-20 év közötti korosztály. A legfogékonyabb, legérzékenyebb időszak, ami megfelelő figyelmet és hozzáértést követel.

Működésem évei időszakában azt tapasztaltam, a továbbtanulás 99 %-os volt. Szinte minden jelentkező növendékünket felvették a felsőoktatásba.

Bár a világ sok mindenben változik körülöttünk, de az alapvető emberi értékek nem szabad, hogy változzanak. Meg kell tanulni, hogyan bánjunk hasznosan, jól az értékekkel, hogyan örökítsük át, ebben a környezetben. Kifogás nincs, nem lehet.

Mindebben a folyamatban hatékony és nagyszerű partner az intézményi könyvtár.

A zeneművészeti képzés fontos eszköze: az intézményi könyvtár. A könyvtár oktatásban betöltött szerepe, befolyásolja a viselkedést, a tudáshoz való viszonyt.

A könyvtár, könyvtárhasználati tudás: értékszerzés, hozzáadott érték, tudásmenedzsment.

Igényeknek megfeleltetett gyűjtemény, használói szokások a tantestület szerepe elengedhetetlenül fontos tényező - a könyvtár adta önművelési csatornák beépíthetők a szaktanárok programjaiba.

A könyvtártudomány tárgya, az információ források kezelése, (könyvek, dokumentumok, rögzített ismeretek összegyűjtése, rendszerezése, tárolása, megőrzése visszakeresés és használat biztosítása)

Mostanra a hangsúly, áttevődött az ismeretek a tudás kezelésére: az információ- vagy tudásszervezésre, tartalomszolgáltatásra.

Könyvtár-és információtudomány: az ismeret- vagy tudásreprezentáció, az ismeret- vagy tudásszervezés és a tartalomszolgáltatás vált központi kérdéskörévé – mint információtudomány. A könyvtár, mint tudásmenedzsment.

A középfokú zeneművészeti képzés fontosnak tartja a könyvtár nyújtotta lehetőséget, a tudás menedzselését?

Használják-e a könyvtárat, mint tulajdonképpen tudásmenedzsment- eszközt, a tudásátadás egyik fontos formáját?

Ha a képző intézmény tudja, figyel rá – hogyan bánjon intézményi könyvtárával a könyvtár lehetőségeivel a könyvtárban megtalálható tudással, mint erőforrással – könnyebben tud reagálni a változásokra.

Az iskola, képző-oktatási intézmény a könyvtár által kínált lehetőségek által növelni tudja tanuló képességeit, így az alkalmazkodás és aktivitás terén.

Nem megfogható értékek: a közös jövőkép, közös munka által létrejött tanulás, ami a könyvtárban hatékonyan leképezhető, begyakorolható – és megújulási képességet is, jelent.

A könyvtárban, a kialakított magával ragadó környezetben élmények biztosításával, biztonságos, és ellenőrzött környezetben gyakorolhatják a készségeket, többek között a hallgatólágos tudás hatékonyabb kifejlesztésében. (vita, kérdésfeltevés, etc.)

Mindez, az egyedi művészi látásmód kialakításában segít vonzó és hatékony tanulási élményt teremt. (Ne feledjük, a képzés kulcsfontosságú tényezője; Mester és Tanítvány kombináció)

A nevelés talán legnehezebb és egyúttal legnagyobb feladata, segítségnyújtás ahhoz, hogy a fiatal ember, megtalálja az élet értelmét.

Hogyan segíti ezt a folyamatot az iskola, a középfokú zeneművészeti képzés, az intézményi könyvtár adta lehetőséget használva?

Számos zeneművészeti képző intézményben nincs könyvtár, vagy nincs megfelelő könyvtáros-tanár, vagy ha mégis van könyvtár, nem használják, nem fejlesztik, vagy nincs igény rá. Nem épült be az oktatási intézményi kultúrába a használata.

Ennek több oka is van.

A nehezen változó intézményi kultúra, a megfelelő könyvtárosi képzettség elhivatottság hiánya, a könyvtár finansziális feltételek nem adottak.

A könyvtáros-képzés igyekszik lehetőségeket adni pl. könyvtárostanár – könyvtárpedagógia képzés terén. (DE) A zenei szakmai szervezetek

tevékenységei fontosak e téren is: a KTE, az AIBM, a Zenei Könyvtárosok Szervezete. (Kevés pályázat)

A könyvtárostánár számára lényeges, a bizonyos tácit tudás, hogy adni tudjon építő és támogató visszajelzéseket.

Jelen tanulmány azt vizsgálja vagy inkább figyelmet kelt, érdeklődést generál, miszerint a zeneművészeti középfokú képzésben résztvevők: a döntéshelyzetben lévők (fenntartó, iskolavezetés, tantestület fontosnak tartják e könyvtár nyújtotta lehetőséget, a tudás menedzselését, használják e a könyvtárat, mint tulajdonképpen tudásmenedzsmment eszközt a tudásátadás ezen formáját?

Az intézményi könyvtár, a tudás megosztását támogatja, támogató eszköz informális és formális módon.

Hogyan? Mivel? - Miként?

Az intézményi könyvtár eszközzrendszere, gyűjteménye infrastruktúrája lényeges tényező.

A könyvtár-pedagógia a könyvtári nevelő hatások összességével foglalkozó tudomány, mint ilyen, megjelenik az összes könyvtártípus tevékenységében, és természetesen elsősorban az iskolai képző - intézményi könyvtárakban.

Könyvtár-pedagógia a kritikus gondolkodásra való nevelés – a tanulás tanítása – az értékalapúság – a hitelesség – az identitás – a releváns információ megtalálása technikáinak elsajátítása – az önálló ismeretszerzési képesség kialakítása.

A képzés az oktatás feladata – és erre kiváló eszköz a könyvtár –, a generációkon keresztül felhalmozott, érvényes tudást átadja a következő nemzedéknek.

Az elmúlt években annyi mindet történt, mint máskor csak évtizedek alatt: megjelent a mesterséges intelligencia, ami a tudásról ismeretről alkotott újabb fogalmakat.

A tehetség önmagában nem fog megállni, ha nem társul hozzá tájékozottság, nyitottság és megismerés. A kiválóságra törekvő diákokat meg kell ismertetni a szerteágazó kulturális társadalmi kontextussal, amiben majd ki kell bontakozniuk.

A tanár tantárgyi lelkesedése fontos, a karizma jelen kell, hogy legyen mindennap, és a könyvtári eszköztárra épülő önálló információszerzés forrásalapú tanulásra és szaktárgyi kutatómunkára nevelés igénye.

Ami még elengedhetetlenül fontos mindehhez: finanszírozás, a pályázatok, fenntartó rálátása a speciális igényekre etc.

A könyvtár nemcsak a dokumentum- és az információszolgáltatás színhelye, hanem közösségi tér is; lásd könyvtár-pedagógia

(Helena Radlinska szerint: „a könyvtár-pedagógia az a tudomány, amely a könyvtári nevelő hatások alapjaival és módjaival foglalkozik.”)

Megkerülhetetlen a szaktanárok elkötelezettsége könyvtárhasználat mellett, és a tanárok felkészülésének segítése – a könyvtári találkozások.

Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium és Zeneiskola AMI Kodály Könyvtára

Az intézmény 1862-ben kezdte meg működését, a képzéshez azonnal könyvtárat rendeltek.

A könyvtár első Alapszabálya
(Fotó: az iskola tulajdona)

Az „őskönyvtárban” már megtalálható volt:

- Külföldi szakirodalom
- Kiadókkal való kapcsolat, korabeli zenei orgánumok
- Tantestület tanárainak munkái (szakirodalom, tankönyv)
- Szakrendszer

- Magyar nyelvű zenei terminológia kezdeményezései

Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium és Zeneiskola AMI Kodály Könyvtárának
egyik része

(Fotó: az iskola tulajdona)

A könyvtár állománya az alábbi összetételű:

Kották, kritikai összkiadások

Műjegyzékek, kézikönyvek, tanulmánykötetek

Szépirodalom

Egyéb, kapcsolódó művészetek alapidokumentumai

Albumok, folyóiratok

Védett „külön-gyűjtemény” (zeneoktatás-zentörténeti)

Hangfelvételek (beszerzésüket gondos válogatás előzi meg)

A közismereti oktatás, az érettségire való felkészülés alapidokumentumai

Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium és Zeneiskola AMI Kodály Könyvtárának
kutató-szoba részlete
(Fotó: az iskola tulajdona)

A Kodály Könyvtár jelenkori fejlesztései

Corvina integrál rendszer (zenei szempont, MARC- LC)

RFID rendszer

Eszközök: dokumentum kamera, interaktív tábla, zongora

Zenehallgató berendezések (pl. „bakelit” lemezeket lejátszó USB)

Információs pult (kioszk terminál)

Digitális dokumentum kereső

Szoftverek

Kottaszerkesztő programok Stúdió szoftver

Computer sziget

Interaktív tábla

A könyvtár NAVA Pont.

Szakmai és társadalmi kapcsolatok résztvevője (szponzorok)

Hallgatói gyakorlóhely (DRHE)

Doktori dolgozatokhoz segítségnyújtás irodalomkutatás

Távoli elérés

Nemzetközi kapcsolatok

Koncert-pedagógia: szakgimnázium növendékeknek – kortárs koncert

Kiállítások (vándor-kiállítások: Chopin, Női zeneszerző, Liszt, Kodály képeslapokon - és mások)

Örökségnapok

Vetélkedő, irodalmi (Nyugat 100, A Nagy Könyv), zenei vetélkedők támogatása

Tanári koncert

Jeles koncertek: Debrecenből elszármazott zeneszerzők estje, Erkel és Debrecen, Kodály Zoltán-, Jeney Zoltán-, Pongrácz Zoltán-, Hollós Máté-, Csáth Géza-estek

Pályázatok (NKA, Kölcsey Alapítvány, helyi szervezetek pályázatai), szponzor: Budapest Bank, OTP

HUNRA Konferencia, „Ki nyer ma?” (MR)

A tantestület, a kollégák bevonása (közismeret)

Szakmai szervezetek aktív résztvevője:

Könyvtárostanárok Egyesülete

Zenei Könyvtárosok Szervezete

Média – publikációk

A fent felsorolt tevékenységek mindegyike a tantestület a növendékek részvételével, együttműködésével zajlott. Az egész intézmény hasznára, az intézményi könyvtár eszközszerének hathatós igénybevételével.

Tanulság, konzekvencia, következtetés

A tudás: könyvtárak párlata (Anatole France)

A középfokú zeneművészeti képzés elengedhetetlen eszköze az intézményi, zenei szakkönyvtár.

Miért?

Innovatív

Megújulni tudó, rendszerezett

Rendezett

A képzés sokeszközű támogatója

Érettségire való felkészülés segítője

Olvasáskultúra fejlesztője

Az intézmény szellemi tőkéje

Közösségi tér

Hírportál

Helyben van

„Az út a boldogabb élethez a műveltségen keresztül vezet.”

